

Det skotske Agerbrug ved Tangaagaard.

(Fortfat.)

Fra 1ste April 1860 til 1ste April 1861.

Af Hoffjægermester F. Sehested til Broholm.

„Svorvidt skotsk Agerbrug med Fordeel lader sig overføre paa dansk Grund, er det Spørgsmaal, jeg ved mit Forsøg med Tangaagaard søger at faae bejvaret“.

„At saadan Afgjørelse ikke kan finde Sted før efter mange Aars Forløb er ligefrem; men Jagttagelsen af selve Udviklingen har ikke ringe Interesse“.

1ste August 1854 begyndte jeg med 55 Tdr. Land.

Eiendommens Grundkapital (den Værdi, som

ved det aarlige Udbytte skal forrentes)

var dengang 13,752 Rd.

Samme Efteraar henlagde jeg dertil 28 " "

1ste August 1856 ligeledes 34½ " "

1ste August 1859 ligeledes 18½ " "

Saa at Gaardens Areal derefter udgjorde 136 Tdr. Land.

Eiendommens Grundkapital (ved Forøgelse af Jord, Bygninger m. m. ifølge Beretningen fra forrige Aar, meddeelt i dette Tidsskrifts 8de Bind's 4de Hæfte) var derefter 1ste April 1860: 50,855 Rd. 68 $\frac{1}{2}$.

Arealets Benyttelse og Avlen.

Rug er saaet i 14 Tdr. Land, tildeels simpel Sandjord.

I forrige Aars Beretning omtalte jeg dette Areal saaledes: „I Brak laae 14 Tdr. Land simpel Sandjord, som foruden de forrige Aar paakjorte 5414 Læs Mergel og 1230 Læs Mosejord endvidere i dette Aar har modtaget 123 Læs Mergel, 978 Læs Mosejord, 1088 Læs Tang og 121 Læs Staldgjødning, hvilken Gjødning (Staldgjødningen) er anbragt paa 8 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land af dette Areal. Med Resten af Arealen, 5 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land, som bestaaer fornemmelig af reent Sand, forsøges, hvorvidt det kan bringes til Frugtbarhed uden Staldgjødning, ved Tang, Mosejord og Mergel, og Forsøget synes at lykkes over Forventning. Af Brakmarken er opgravet, sprængt og bortkjørt noget over 1000 Læs Steen“. Der afledes paa de 8 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land 63 Tdr. 4 $\frac{1}{2}$ Skpr. = c. 7 $\frac{1}{2}$ Fold.

Og paa de 5 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land 21 Tdr. 5 Skpr. = c. 4 Fold.

Man vil saaledes see, at Arbeidet paa den sletteste Sandjord ikke lader til at vise sig lønnende, uagtet Udsigten der-til var meget god om Vinteren (see Slutningen).

Havre var saaet i 16 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land efter Roer.

Der afledes 224 Tdr. 5 Skpr. = c. 14 Fold.

Fra 17de til 24de April saeedes Havren, $\frac{1}{3}$ af Jorden var pløiet i Vinterens Løb og saeedes efter svensk Harve, de $\frac{2}{3}$ pløiedes i Foraaret til Sæden. De forskellige Behandlingsmaader viste ikke nogen kjendelig Forskjel paa Afgrøden.

Græsfrø udsaaedes med Havren med 31 Pd. pr. Td. Land, ligesom de andre Aar.

Roer og Kartofler vare saaet i 16 Tdr. Land, resp. 14 $\frac{1}{2}$ og 1 $\frac{1}{2}$ Td. Land efter Rug og Havre.

Der afledes 2589 Tdr. Roer = c. 179 Fold og

” 50 ” Kartofler = c. 33 Fold.

Fra 16de Mai til 7de Juni fandt Saaeringen Sted.

Avlen og dens

Besaaet med	Des	Folb.	Avl			Behold fra forrige Aar	Kjøbt		Summa		
	saacet		Ld. eller Læs pr. Ld. Land	Læs	Ldr		Stp	Ldr	Stp	Ldr	Stp
Hvede	-	-	-	-	-	-	-	14	-	14	-
Rug	14	c. 6	-	85	1½	10	6	-	-	95	7½
Bjg	17	" 11	-	178	3	27	3	1	-	206	6
Havre	16½	" 14	-	224	5	96	3	-	-	321	-
Roer	14½	" 179	-	2589	-	-	-	-	-	2589	-
Kartofler	1½	" 33	-	50	-	14	-	10	-	74	-
Biffer	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5	-
Græs { Hø . . . }	-	Læs	-	-	-	-	-	-	-	Læs	-
Græs { Græsning. }	21½	c. 2½	51	Ld. Lb.	-	-	-	-	-	101	-
Græs, Græsning	-	-	-	9¼ ³	-	-	-	-	-	-	-
Græs, leiet til Faarene, af Vardi	33½	-	-	33½	-	-	-	-	-	Ldr. Lb.	50¼
Biffehavre, Hø	-	-	-	-	-	-	-	Ldr. Lb.	8 ⁴	-	-
Gaarde og Haver	14	c. 3½	50	-	-	-	-	Betalt med	-	-	-
	3½	-	-	-	-	-	-	Rb.	368	St.	88
Tilsammen	136	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Avlen er circa 10 Fold Korn og 179 Fold Roer samt 33 Fold Kartofler (d. v. f. 179 Ldr. Roer og 33 Ldr. Kartofler for hver Ld. besaaet Land.

¹ Ved „Faar“ forstaaes Flokkens Antal af vorne Individier.

Anvendelse.

Forbrug.												Solgt directe		Penge		Behold af Korn					
Til Driften								Til Faar ¹		Til Dvæg som sælges		Tdr	Stp	Rd.	S.	Tdr	Stp				
Udsæd		6 Heste		5/2 gifte Tjenestefarler		Abtil- ligt		198 om Sommeren 241 om Vinteren		45 Stfr. Dvæg											
Tdr	Stp	Tdr	Stp	Tdr	Stp	Tdr	Stp	Tdr	Stp	Tdr	Stp					Tdr	Stp				
14	-	-	-	24	3	-	-	-	-	-	-	59	1	315	32	9	3½				
3	-	-	-	16	2	-	-	2	-	-	-	100	-	522	88	66	2				
22	2 ²	-	-	-	-	-	-	29	4	2	-	32	-	100	32	98	-				
39	- ²	120	4	-	-	-	-	410	-	2179	-	-	-	-	-	-	-				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	12	-	24	-	25	-				
24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4				
4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
-	-	Læs 9	-	Læs 6	-	-	-	Læs 53	-	Læs 27	-	-	-	-	-	Læs 6	-				
-	-	Ld.Ld. 3	-	Ld.Ld. 6	-	-	-	Ld.Ld. 41½	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
												Hvilke Produkter ere ud- bragte til		Hvilke Produkter ere ud- bragte til		Købt for Rest.		962 368		56 88	
																593 903		64 26			
																1165		4			
																2661		93			

² Hvorunder det i Biffekhavrejorden udsæede af denne Kornsort.

³ Gitergræsningen paa Sømarken regnes for halv Værdi af fuld Græsning.

⁴ Bestaaende af Naboens Drafmark, Rapsklub og nogen Vintergræsning.

De 13 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land havde modtaget 10 Læs Staldgjødning pr. Td. Land, der blev lagt i opfløvede Driller.

Paa omtrent 5 Tdr. Land ødelagde Jordlopper Planterne, og Omlægning fandt 2 Gange Sted, nemlig den 27de Juni og 11te Juli.

$\frac{2}{3}$ Delen af Roerne sattes i Batterier i Marken, med Skorstene og Luftledning i Bunden, den $\frac{1}{3}$ Deel blev siddende i Jorden og hjemført til Fedevæget i October og November Maaneder, efter daglig Optagning.

Byg var saaet i 17 Tdr. Land efter Havre; Jorden var pløiet i Efteraaret og pløiedes igjen til Sæden.

Der avledes 178 Tdr. 3 Skpr. = c. 11 Fold.

Vilkehavre var saaet i 14 Tdr. Land efter Græs, som var pløiet i Efteraaret og pløiedes igjen til Sæden.

Der avledes 50 Læs Hø.

Af Hø avledes 51 Læs paa 21 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land.

Af Græsning var desuden forhaanden 33 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land, som i Forbindelse med Eftergræsningen paa 18 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land af ovennævnte 21 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land til Hø, samt en udenfor Driften leiet Græsning, bestaaende af Rabøens Brakmark, Rapsstubb og nogen Vintergræsning, af Vardi 8 Tdr. Land, fødte Gaardens Besætning.

Efterat Vilkehavrehøet var hjerget, behandlede 14 Tdr. Land til Hvede og modtog 25 Læs Staldgjødning pr. Td. Land; 3 Tdr. Land, hvorpaa var avlet Hø, behandlede, ligeledes efterat Høet var hjerget, til Rug, men modtog ingen Gjødning, da Jorden, ved i det foregaaende Aar at have været anvendt til Foldeplads for Faarene, ansaaes ret vel gjødet.

Foranlediget af det overordentlig fugtige Efteraar kunde Hveden ikke saaes før fra den 26de til 30te Octbr.

Hveden kom ikke op før Vinteren lagde sig og bedækkede Jorden med Sne, men da denne gik bort, midt i Januar, stod Sæden smukt og kraftigt i omtrent 1 Tommes Længde

paa hele Areallet. Senere belagdes Jorden igjen med et Sneedæffe, som laae en Maanedstid, hvorefter det viste sig, at Sæden igjen var avanceret, og stod meget lovende, indtil den i Marts blev overfalden af Orme, som bed Halvdelen og maaskee $\frac{3}{4}$ Dele af Planterne over, $\frac{1}{2}$ Tomme under Jorden. Det Levnede er imidlertid saa kraftigt, at der endnu er Udfigt til en taalelig Afgrøde.

Den faste Besætning var 6 Heste, Tjenestekarlenes 5 Køer samt 198 Faar med Lam. Endvidere var 45 Stfr. Dvæg paa Fedestald om Vinteren.

Paa Fedestalden indfattes i Midten af October 10 Tyre og 23 Køer og endvidere indtil 8. Novbr. 4 Tyre og 8 Køer. En Deel af Køerne, som alle vare gamle Udsættene, malkedes Storstedelen af Fedningstiden og afgave 4415 Kander Mælk.

Af Dvæget folgtes i Løbet af Marts Maaned 14 Tyre og 21 Køer, Resten 10 Kælvkøer tilbageholdtes for at anstille Prøve med Staldfodring af Grønt om Sommeren.

Fodringen var følgende:

Fra Dvæget indfattes til Udgang af October Maaned Roetop.

Fra 1ste til 8de November

daglig pr. Stf. 2 Stfr. Køer og 8 Pd. Hø.

Fra 8de til 30te November

daglig pr. Stf. 3 " " " 16 " "

Fra 1ste December til 18de

Februar daglig pr. Stf. 4 " " " 8 " "

Fra 18de til 26de Februar

daglig pr. Stf. 3 " " " 16 " "

Fra 26de Februar til 28de

Marts daglig pr. Stf. . 2 " " " 16 " "

Dvæget var folgt og bortgaaet i Marts Maaned med Undtagelse af nævnte 10 Stfr. Kælvkøer, som henstaae til Forsøg.

Regnskab

fra 1ste April 1860 til 1ste April 1861.

Fødestalden.

	Credit.		Debet.	
	Rd.	§.	Rd.	§.
Indkjøb af Dvæg			1381.	36.
Rægt			90.	"
Malkning			41.	87.
Salt			6.	40.
Tobaksstilke			—	48.
2179 Edr. Roer à 2 Mk.			726.	32.
2 Edr. Havre à 3 Rd. 13 §			6.	26.
13 Edr. fordærvede Kartofler à 4 Mk.			8.	64.
27 Læs Hø à 6 Rd.			162.	"
For det solgte Dvæg	1515.	10.		
For den producerede Mælk 4415 Rd. à 6 §	276.	94.		
De tilbageholdte 10 Stk. Kælvekøer à 60 Rd.	600.	"		
Altjaa har den af det opfodrede Kraft- foder vundne Gjødning kostet . . .	31.	37.		
	<u>2423.</u>	<u>45.</u>	<u>2423.</u>	<u>45.</u>

Ulingen.

	Indtægt.		Udgift.	
	Rd.	§.	Rd.	§.
Den Binding, Gjødningen har havt ved Opføringen af 2179 Edr. Roer, 2 Edr. Havre, 13 Edr. fordærvede Kartofler og 27 Læs Hø, betalt med			31.	37.
For det til Fødestalden leverede, og ved samme til Penge omsatte,				
			<u>31.</u>	<u>37.</u>

	Indtægt.		Udgift.	
	Rd.	§.	Rd.	§.
Tranp.			31.	37.
Kraftfoder (726 Rd. 32 §. Roer, 6 Rd. 26 §. Havre, 8 Rd. 64 §. Kartofler og 162 Rd. Hø)	903.	26.		
For solgte Produkter med Fradrag af det, der er kjøbt (962 Rd. 56 §. ÷ 368 Rd. 88 §.)	593.	64.		
Indtægter af Faareflokken	1165.	3.		
Adskilligt	2.	"		
Kunstig Gjødning			41.	74.
Assistance ved Bestyrelsen			91.	5.
Folkelønnen (hvorunder Lørb og Extratillæg; men med Fradrag af hele Røgten ved Fedestalden) . . .			140.	17.
Dagleien til at udfylde faste Folks Plads			4.	56.
Bedligeholdelse af Hestebesætningen, hvorunder Beslag og Cuur			23.	86.
Bedligeholdelse af Inventarium . . .			159.	44.
Lærkning			111.	63.
Arbejde ved Gjødning			51.	46.
Hegn's Bedligeholdelse			49.	2.
Korn- og Høhøst			157.	48.
Rødhøst			126.	60.
Roedyrkning			117.	58.
Roefrø			37.	60.
Kløver og Græsfrø			56.	60.
Bygningsreparation			26.	48.
Brændeviin			—	"
Adskilligt (hvorunder findes Udgifter til Rørbatterier, Brændeskjæring, Kornrensning, Lugning af Korn,				

2663. 93. 1226 92.

	Indtægt.		Udgift.	
	Rd.	§.	Rd.	§.
Transp.	2663.	93.	1226.	92.
Steensamling og Græsrodde's Af- rivning o. d. l.			62.	4.
Faareflokk			33.	6.
Skatter (hvorunder Tiende, Assurance og Communeskat)			439.	93.
Det Dverflud, Gaarden skulde give for at forrente sig med 4 pCt. af dens Grundkapital 50,855 Rd. 55 §. .			2034.	22.
Contant Tilskud, som saaledes falder paa Grundkapitalen	1132.	28.		
Talt	3796.	25.	3796.	25.

Til Forrentning af sin Grundkapital har Gaarden saaledes afgivet 901 Rd. 90 §., hvilket er et betydeligt Fremskridt.

Af Udgifter har der endvidere været, som falder paa

Grundkapitalen:

	Indtægt.		Udgift.	
	Rd.	§.	Rd.	§.
Forøgelse af Inventarium			235.	67.
Grundforbedringer:				
a. Mergling, Mosejord (de con- stante Udgifter)			11.	43.
b. Draining			"	"
c. Jord- og Steenarbeide (de con- stante Udgifter)			71.	24.
d. Opsørelse af ny Hegn			345.	74.
e. Haveanlæg med Frugttræer og Buske89.	79.
Til ny Bygning, Tilbygning og For-				
			753.	95.

	Indtægt.		Udgift.	
	Rd.	§.	Rd.	§.
Transp.			753.	95.
bedring af Hestestald, Indretning af Schæferleilighed m. m.			592.	13.
Besætningens Forøgelse			195.	"
Hvilke Udgifter opveies ved:				
Contant Tilskud	1541.	12.		
Salt	1541.	12.	1541.	12.

Giendommens Grundkapital.

Den Værdi, som ved det aarlige Udbytte skal forrentes, er følgende:

	Rd.	§.
1854 1ste August var den	13752.	"
Fra 1ste August 1854 til 1ste August 1855 forøgedes den med	8975.	63.
Fra 1ste August 1855 til 1ste August 1856 forøgedes den med	12988.	82.
Fra 1ste August 1856 til 1ste August 1857 forøgedes den med	2994.	26.
Fra 1ste August 1857 til 1ste August 1858 forøgedes den med	1492.	89.
Fra 1ste April 1858 til 1ste April 1859 forøgedes den med	6711.	21.
Fra 1ste April 1859 til 1ste April 1860 forøgedes den med	3940.	62.
Fra 1ste April 1860 til 1ste April 1861.		
Æfterat Grundkapitalen ifølge Regnskabet er forrentet med 2034 Rd. 22 §., er der ved Gaardens Drift anvendt contant Tilskud		
	Rd.	§.
	1132.	28.
Forøgelse af Inventarium	235	67.
	1367.	95.
	50855.	55.

	Rd.	§.	Rd.	§.
Tranøp.	1367.	95.	50855.	55.
Grundforbedringer:				
a. Mergling og Mosejord	11.	43.		
b. Draining	"	"		
c. Jord- og Steenarbeide	71.	24.		
d. Opførelse af ny Hegn	345.	74.		
e. Haveanlæg med Frugttræer og Buske	89.	79.		
Til ny Bygning, Tilbygning og Forbedring af Hestestald, Ind- retning af Skæferleilighed m. m.	592.	13.		
Befættningens Forøgelse	195.	"		
			2673.	40.
1ste April 1861 var Gaardens Grundkapital . .	53528.	95.		

I Henhold til Slutningsbemærkningerne i forrige Aars Beretning om hvorledes nogle af Indtægterne rimeligviis ville stille sig i Fremtiden, gjør jeg opmærksom paa, at adskillige af de deri berørte Poster allerede i Aar have bekræftet Formodningen saa vel, at Gaardens Nettoudbytte for dette Aar er avanceret til 901 Rd. 90 §., der er langt mere end det nogensinde før har været. Jeg tør altsaa med saamegen mere Sikkerhed vente, at Forsøget med Tangaagaard vil lykkes.

Det specielle Forsøg paa 5½ Td. Land reen Sand med Rug, uden anden Gødning end Mosejord, Mergel og Tang, viste sig uheldigt, idet Rugen blev trykket i Foraaret af Veir-
liget. I det kommende Aar forsøges dette Stykke Land med Roer.

Den Prøve, jeg i Aar havde foretaget med, for en Deel at producere Melk af Roer, synes, som Regnskabet udviser, at tale til Fordeel for saadan Anvendelse; idet den producerede Gødning stillede sig meget billigt, hvad i Grunden er det samme, som at Roerne have betalt sig forholdsviis godt.

Et Forsøg, jeg gjorde med Hensyn til Melkens Fedme, gav et særdeles interessant Svar. Det var gamle Udsætterkøer, der afgave Melken. Gamle Køer give som bekendt den tyndeste Melk, saa Forsøget var i den Henseende stillet saa farligt for Køerne, som muligt. Køerne fodredes med hver 4 Skyr. Køer og 8 \mathcal{N} Hø om Dagen.

I Januar fjærnedes 2 Gange af afmaalte 100 Rander Melk hver Gang. Hver Gang var Produktet 15 \mathcal{N} Smør, og Smørret var godt. Altsaa kan man, endog med gamle Køer, ved stærk Køefodring, producere 1 \mathcal{N} godt Smør af $6\frac{2}{3}$ Rande Melk.
